

ДАВИД КЕЦМАН ДАКО

ВУКОВАР

ПОВРАТАК У ВУКОВАР

Четвртком, пијачним даном, коњском запрегом од села, вајштанским ритом на вуковарску скелу. Дунавом, к'о сињим морем које у детињству не видех, отац ме је водио у Вуковар.

Тог и таквог града – никад више.

И радовао сам се томе, путовању четвртком на пијацу, све док не схватих да је услов преласку велике воде повратак без нечег из куће, из штале, од уста отргнутог, због чега отац све до куће ни реч да изусти.

Ипак, био је то град мог детињства. Град првог одела, првих ципела за два броја већих и првих наранџи у јануару, док сам се лечио се од шарлаха, у вуковарској болници. Град у коме су моји вршњаци изучили занат, подигли куће и децу...

Минуше године.

Путујући светом, као да своје село још више приближавам реци и граду којег више нема и тако се браним од непознатог одређишта које ме, најпре у себи самом, чинило страним и мање вредним, као да и даље на дечијим ногама имам сукнене чарапе и опанке опуташе.

И град неста, а ја исти?

Сликом града у пламену, града којег више нема, на првим страницама свих дневних листова, започео је рат у мојој земљи.

Првим вестима на радио-таласима и сликом на екрану како с друге на прву обалу у моје село пристижу избеглице. Углавном деца, којој је блесак гранате проширио зенице, и жене које се само осврћу према реци, као да је рит вајштански море непрегледно, не верујући да се четвртак, пијачни дан, без чистог освита и мирног сутона, продужио/разлио на недељу-две, месец и годину, заувек, да можда остају без оног најдражег, због чега је мој отац, у повратку из града, града којег више нема, тако дуго ћутао све цигар на цигар палећи.

Испод рушевина и пепела Вуковара, исте руке које су подложиле огањ – пренеше жар у друге градове.

И сва је земља у пламену. Од Дунава до мора. Од мора, повратком, и преко реке.

Са грлицама из Вуковара, по чијем лету знам да ли ће мајка, са наранџама у торбици, стићи до мога прозора што гледа у болничко двориште, из Крајишке улице у Вајској, на све стране света одлетео је, измаглицом, и мој удвостручени лик, увек насмејан у очевим очима, четвртком, пијачним даном, при одласку, згаслих треном кад више нисмо знали којим путем до одговора:

– Одакле стигоше звери са људским ликом?

И зашто умукну звоник са вуковарске стране Дунава, по чијем се одјеку у подне, за ручак на њиви, равнаше тежаци са обе обале?

8. марта 1993.

Вајска–Сомбор,

*шестии дан о њрвој годишњици
очеве смрти.*

ВУКОВАР, БИВШИ ДЕЧАК
/ Над нечијким рукописом /

– Град ће овај – на сав глас данима говоре – изнова из рушевина
и пепела бити подигнут!

Зрачак наде за народ милостив Богу.

Не желим да одем у Вуковар.

Памтим доброту чамција који су пловећи између великих санти,
све до пристизања на другу обалу Дунава, средином јануара, кад
скела мирује, само у лице болесног дечака били загледани с надом/
вером да ће у том граду, којег више нема, пронаћи лек. Да ће га,
кад ојужи и кад санте мину, без стрепње на његову обалу вратити.

Град је овај камен и пепео.

Који се враћају, причају само о мирису какав се нигде више не
осећа.

А већ треће ратно пролеће.

Врбе се надвиле над мојим нечитким рукописом.
Шуме и кибицују.

20. април 1993.
У Сомбору

КУЋА СА ГВОЗДЕНОМ ОГРАДОМ

/ Светлосни круг /

Као да сам сањао ову кућу: испречила се преда мном гвоздена ограда.

Замрачени прозори. Нејасан траг чијим следом кроз снег, кроз песак, све кроз шуму, као у длан свој да сам загледан, видим, препознајем све минуло и што тек следи мени сличним. Који, без сродних ожиљака, и не слуте залудност касног сазнања: кад им се у измаглици укаже друга обала, на обали кућа са гвозденим оградом иза које никог, ма и незнаца да је, да ти отвори врата и покаже пут сигурнијег повратка на стазу, или у трен преломни: кад се зачела светлосна путања препозната као граничник / последња тачка ослонца при скоку у Светлосни круг.

28. април 1993.

У Сомбору

БУНИЛО / ТРЕПТАЈ

/ Трийтих /

1.

Дан трептајем збрисан са страница Вечног календара. Од трена буђења, мисао неизговорена: Како је теби, све даљем, у несносној студени од прокључалог ћутања? Од зла којим нас разбратимише и учинише тако далеким да се ни дозвати не можемо, иако још увек, привид можда, у истој шкољци, сећањем тек стварни над истим бисером?

2.

Будан склапам очи. Шапатам молитва да се кроз уста немани промолиш и, бар још једном, да видиш град, гомилу на стадиону у исту лопту загладану. Себе без ожиљака, на које никако да се свикнеш, да препознаш у обрису на огледалу без крвавих испљувака!

Изнава радост над новом књигом у којој се назнаком године ратног издања не разоткрива трен трептајем избрисан: бежанија, што даље од скеле, од Дунава, од Вуковара, од гомиле на стадиону, у црвену лопту над звоником загладан.

3.

Трептајем избрисан траг очевог хода. Мирис огуљене наранџе за дечака који још увек, у бунилу, зимом студеном давно зачетом, веслом што даље од чамца устрану гура огромне, све учесталије санте ледне.

Слеђена и рука мајке на испуцалој усни.

Несаница. Облаци магле – све ближи тлу.

4–5. фебруар 1993.

У Сомбору

ПИР ПИЈАВИЦА

/ Или: Чекајући крајкодневицу /

Уз ћутњу/благослов уплашених, гладних и болесних, обеснажених дугим ратом коме се још не види крај, вође наше са обе обале ко зна откад и како васпостављене линије равнања, којима у слепилу ништа друго и не преостаје него да следе глас лажног тријумфа, свуд по телу, и себи и нама растућом голети пажљиво распоређеним, ставише пијавице.

И наставише да владају са престола давно нам свргнутих отаца. У постељама пажљиво одабраних суложница, дворских дама, нимфоманки и девица, без предаха и уз масовну подршку њима сродних, да праве оловне војнике/месо топовско.

Исисавају нас дан и ноћ, годинама, све док пијавице не прогледају и отежале од наше крви не потону, смирене, дном мочваре свадбеном се пиру приклањају.

Жедни краткодневице, сањамо пролеће. Тада ће, мним, све гласније и без опрезног освртања, проговорити све дужа дневна светлост. Тада ће, можда, стићи олујни ветар са Карпата, одакле, с модрим печатима од пијавица, давно стигосмо.

Ветар да им, у свим правцима, разнесе с лица маске од нити паучине сачињене!

И нека се падом овим укажу костури пред којима нам деца у дубоко бунило потонуше.

8. фебруар 1993.

У Сомбору

НИТ

Очевој сени

Тих, а све тања нит до замршеног клупка које би да се задржи међу длановима.

Клупко протумачено као сплет неартикулисаних метафора / успутних љубави, залудно певање о братству у зверињаку, а стварно: тек бдење над круницама маслачка загледаних у воду која истим коритом отиче као у годинама детињства, између Вајске и Вуковара, од првог пролећа без тебе с призором од лешева жицом везаних ногу и руку.

А веровао сам, оче мој занемели усред поља мед страшилима, да ћу дахом и пољупцем оживети грлицу што пред ноћ паде у наше двориште.